

Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Medya Kullanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

İbrahim Enes ÖNER

Karadeniz Teknik Üniversitesi , Bilgisayar Öğretim ve Teknolojileri Eğitimi Bölümü Doktora Öğrencisi,
ienesoner@gmail.com

Doç. Dr. Recep ÇAKIR

Amasya Üniversitesi , Bilgisayar Öğretim ve Teknolojileri Eğitimi Bölümü, recepcaakir@gmail.com

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi

Geliş:28.05.2019

Kabul:14.06.2019

Yayın:25.06.2019

Anahtar

Kelimeler:

Sosyal Medya,
İnternet
Bağımlılığı,
Ortaokul
Öğrencileri

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ortaokul seviyesinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini ve sosyal medya kullanım düzeylerini ölçmek ve bunlar arasındaki ilişkiyi incelemektir. Veri toplama araçları olarak; Onyebuchi tarafından 2009 yılında geliştirilen ve Toğay ve arkadaşları tarafından (2013) kullanılan sosyal medyanın öğrenim ve öğretim süreçlerine etkisini belirleme ve Taylan ve Işık tarafından (2015) geliştirilen internet bağımlılığı ölçekleri kullanılmıştır. Araştırma yöntemi olarak ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Toplam 265 ortaokul öğrencisinden veri toplanmıştır ve elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilip değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular neticesinde sosyal medya kullanmanın kolay olduğunu ve sosyal medyanın eğitim-öğretime katkısı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin %1,14 ünün internet bağımlısı olduğu ve %23,04 ününde internet bağımlısı olma riski altında olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte internet bağımlılığı ile sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, internet bağımlılığı özellikleri gösteren öğrencilerin önceden tedbir alınıp bağımlı olmaları engellenebilecek uygulamaların geliştirilmesi ve derslerde kullanılması önerilebilir.

Investigation of the Relationship Between Secondary School Students' Internet Addiction and Social Media Usage Levels

Article Info

Article History

Received:28.05.2019

Accepted:14.06.2019

Publish:25.06.2019

Keywords:

Social media,
Internet addiction,
Middle School
Students

ABSTRACT

The purpose of this study is to measure the levels of internet addiction and the social media usage of secondary school students. As data collection tools; Determining the effect of social media on learning and teaching processes developed by Onyebuchi in 2009 and used by Toğay et al. (2013) and Internet addiction scales developed by Taylan and Işık (2015). Data were collected from 265 secondary school students and the data were analyzed with SPSS package program. As a result of the findings of the study, it was determined that using social media was easy and that social media contributed to education. In addition, 1.14% of the students who participated in the study were found to be internet addicts and 23.04% of them were at the risk of being addicted to the internet. However, there was a significant relationship between internet addiction and social media usage. According to the results obtained in the study, it can be suggested that the students who show internet addiction characteristics can be prevented from being taken pre-measures and to be used in the lessons.

GİRİŞ

Bulduğumuz yüzyılda teknolojinin işlevselliğinin artması ve kullanılabilir şekillere getirilmesi ile yeni çıkan icatların entegrasyonu bir araya gelince sürekli gelişen ve değişen bir teknolojik dünya haline geldiği görülmektedir. Bu gelişmeler günümüz insanının daha rahat bir şekilde teknoloji ile tanışmasını sağlamıştır. Önceleri kullandığımız pek çok teknolojik araç şu anda teknoloji tarihinin tozlu raflarında yerini almaya başlamıştır. Üretilen bu yeni teknolojilerin daha işlevsel hale gelmesi için yazılım sektörü de sürekli gelişmeye devam etmiştir. Bu gelişimi en çok destekleyen sistemde hiç şüphesiz internettir. Günden güne kullanım alanı ve işlevleri büyüyen internet sayesinde iletişim sektöründe teknolojik ve endüstriyel alanda değişimler yaşanmıştır (Akca, 2014). Dilimize“ağlar arası ağ” olarak da tercüme edilen internet kavramı, “kurulu ağların tamamının birbiriyle bağlanmasıyla oluşmuş yeni devasa bir ağ” şeklinde tanımlanmıştır (Köksal, 1997).Son zamanlarda yapılan programlar sayesinde özellikle akıllı telefonlara dokunmaya bile gerek kalmadan işlemler yapılmaya başlanmıştır.

İnternet, aynı ya da farklı ortamlardaki bilgisayarı ağlar yardımıyla birbirlerine bağlar ve bilgisayar aracılığıyla geniş bir iletişim ortamı oluşturur ayrıca küresel çapta kurulan ağlarla dünyayı birleştirir (Castells, 2008). İnternet dünyadaki bilgisayarların aralarında belirli elektronik dil ve kurallar aracılığıyla etkileşim içinde olmasını sağlayan (İnan, 2010) iletişim ve bilgi aracıdır. Ayrıca internet, yeryüzünün herhangi bir yerindeki bilgisayarın-internet erişimi olan cihazların birbirleriyle iletişim kurarak meydana getirdikleri ve milyarlarca kullanıcının farklı veya aynı zaman dilimlerinde kullandıkları iletişim ağı veya ağların oluşturduğu ortak ağ olarak tanımlanmaktadır (Yalçın, 2003).

Bağımlılık ifadesi ise genel olarak eroin, tütün veya alkol gibi maddelerin kullanılması-tüketilmesi şeklinde kullanılmaktadır (Beyazyürek ve Şatır, 2000). İnternet bağımlılığı ifadesi ise ilk defa psikiyatrist Dr. Ivan Goldberg tarafından internetin patolojik olarak kullanımını belirtmek için kullanılmıştır (Balcı ve Birol, 2009). 1991 yılında ise İngiltere’de Shotton tarafından bilgisayar bağımlılığı üzerine ve 1996 yılında ise Griffiths (2013)tarafından teknoloji bağımlılığı üzerine araştırmalar yapmıştır (Young, 2004). Yapılan araştırmaların ardından İnternet bağımlılığı ifadesi literatüre ilk defa, Goldberg’in tarafından 1996 yılında gönderilmiş bir maille girmiştir (Goldberg, 1996, Batıgün ve Kılıç,2011).

İnternet bağımlılığı teknolojiye kolay bir şekilde erişebilen günümüz insanının bilgisayar gibi teknolojik cihazların başında uzun süre vakit geçirmesi değildir. İnternet kullanımında kişinin kendine hakim olamaması ve kontrolünü sağlayamaması şeklinde ifade edilmektedir (Balcı ve Birol, 2009; Güney, 2017). İnternet kullanımının bağımlılık olabilmesi için temel belirleyici unsur, kişinin internet kullanırken geçen sürenin farkında olmaması, etraftan cereyan eden olayları algılayamaması, sorulan sorulara geç cevap vermesi internet bağımlılığını açıklar niteliktedir. İnternet bağımlılığı kişinin etrafı ile olan ilişkisini, kendini fark etmesini, yeni ve farklı gruplara dahil olabilmeye duygusunu, başkaları tarafından beğenilme ihtiyacını karşılayabilir şeklinde düşünüldüğü söylenebilir (Güney, 2017). Bağımlılık kavramı bireylerde, içsel, fiziksel, toplumsal, sosyal ilişkileri istenemeyen yönde etkiler. İnternet başındayken geçirilen saatlerin nasıl geçtiği kişilere sorulduğunda kişilerin bu durumu yalanlarla geçiştirdiği ve kabul etmediği görülmüştür. Ayrıca günlük yapması gereken işleri aksattığı için pişmanlık hissettiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal medya bağımlılığı durumu internet bağımlılığının farklı bir boyutu olmasına rağmen, madde bağımlılığında tespit edilen belirtilerde sosyal medya bağımlılığında da görülmektedir (Griffiths, 2013). Bunların yanında sosyal medya hesaplarını devamlı olarak gerek kullanıcı sayısı gerek güncel her olayı takip etme gerekse yeni etkinlikler yaparak sürekli gündemde kalma gibi bağımlılık durumlarından bahsetmişlerdir. Böylece kişilerin telefona, internete, sosyal medyaya sürekli bağlı kalmak istedikleri, bağlanamadıkları durumlarda ise kızgınlık, üzümlük gibi olumsuz haller içerisinde olduğu görülmüştür (Güney, 2017). Bundan kaynaklı olarak kişiler sürekli olarak sosyal medya hesaplarını takip ettiklerini, sosyal medyanın gerekliliklerini sürekli yerine getirdiklerini bu durumun devamı olarak ise arkadaş çevresi ile etkileşimini azaltma, günlük faaliyetlerine vakit ayırmama ve yapmama, bu tür durumdaki öğrencilerin ise okul devamsızlıklarının artması, uykusuzluk probleminin ortaya çıkması ve akademik başarılarının düştüğü belirtilmiştir (Güney, 2017). Bu durumlar göz önüne alındığında ise sorunun internete erişebilmekten değil, aşırı kullanıma ilişkin olduğu fark edilmiştir (Baştürk, 2014). Bunun en çarpıcı örneği ise bazı kişilerin yanlarında bir akıllı telefon olmadığı zaman bağımlı kişilik sergilemeleridir (Şar, Ayas ve Horzum, 2015). Başka bir deyişle internet bağımlılığı “internetin zararlı ve kontrol dışı kullanımı” şeklinde ifade edilebilir (Ekşi, 2012).

2018 yılının ilk üç ayında internet kullanan kişilerin internet kullanım amaçları incelendiğinde, %84,1'i sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşırken, %78,1'i paylaşım sitelerinden video izleme, %35,3'ü oyun oynama ya da indirme, %68,8'i sağlıkla ilgili bilgi arama, %67,8'i mal ve hizmetler hakkında bilgi arama ve %61,4'ü internet üzerinden müzik dinleme (web radyo) olarak tespit edilmiştir. Hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranlarında en yüksek sırayı %96,9 ile cep telefonu/akıllı telefonlar almaktadır (TUİK, 2018).

Sosyal ağ terimini ilk defa 1954 yılında insanların diğer insanlar ile aralarındaki ilişkilerini ifade etmek için Barnes kullanmıştır. Barnes'a göre sosyal ağlar iş, spor ve farklı yaşantıları ortak olan kişi ve kişiler için duygusal olarak önem arz eden bireylerden, gruplardan oluşmaktadır (Aksüt, Ateş ve Balaban, 2011). Sosyal ağlar günümüz insanların iletişim kurma yöntemini ve bilgi paylaşım ortamlarını farklılaştırmıştır, güncelleştirilmiştir (Murray, 2008). Önceleri insanlar bilgi öğrenmek için farklı yerlerde bulunan kütüphaneleri ve medreseleri, birbirleri ile iletişim halinde olmak için hanları ve mektuplaşma sistemini kullanırken artık insanlar ellerindeki akıllı telefonlar, tabletler ya da dizüstü bilgisayarlar aracılığı ile istedikleri yerlerden rahat bir şekilde internet erişimine sahiptirler. Özellikle uydu net ve balonlar kullanılarak sağlanan internet sayesinde dünyanın en zor coğrafyalarında bile internete erişim mümkündür. Bu teknolojilerde kullanarak sosyal ağlara da çok rahat bir şekilde erişen insanlar internet üzerinden resim, metin, video gibi verileri paylaşarak farklı kişiler ile iletişim içinde, çevrim içi olurlar. Bunlara ek olarak sosyal ağlar belirli kurallar içinde kullanıcıların bilgilerini diğer kullanıcılara kısmen ya da tamamen açık olduğu ve sosyal ağ kullanıcılarının birbirleri ile etkileşim içinde olduğu (veri alışverişinde bulunduğu, birbirleri ile görüştüğü vb.) web tabanlı hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007). Bunun yanında sosyal ağlarda kullanıcılara, kendini ifşa etmek ve gizlemek gibi özelliklerde vardır. Kendini ifşa etme ve kendini gizleme gibi durumlar bireyden bireye farklılık göstermekte ve bu farklılıklar nispeten bireysel özelliklerle açıklanabilmektedir (Quercia at all. 2012).

Yapılan araştırmalara göre; bilgisayar ve teknolojik aletlerin saatlerce kullanımı büyüme çağında olan çocuklarda vücut ergonomilerine uygun duruş ve oturuş sergilemezlerse iskelet-kas sistemlerin de hasarlara, ekran mesafelerini uygun şekilde ayarlamazlarsa görme sorunlarına, tek başlarına etkinlik yaptıklarından dolayı dil becerilerinde gerilemeye, farklı yaşantılar görmediklerinden dolayı özgüvenlerinde düşmeye, arkadaş çevresinin darlığından dolayı sosyal kaygı seviyelerini artmasına ve bağımlılık derecesine gelen teknoloji kullanımın sınırlandırılması durumlarında saldırgan-agresif davranışlarının yüksek olmasına sebep olmaktadır (Colwell ve Kato, 2003; Horman ve ark, 2005). Ayrıca yapılan bir araştırmada şans oyunları oynama kurallarından hareketle internet bağımlılığı temellerini belirlenmiştir. Böylece kişinin internet bağımlısı olduğunu anlamak için belirlediği sekiz ölçütten beşinin yerine getirilmesinin yeterli olacağı belirtilmiştir (Arısoy, 2009).

Türkiye de 56 milyonu aşkın kişi facebook kullanmaktadır ki bu sayı önceki yıllara göre yaklaşık olarak 10 milyon kullanıcı artmıştır (URL-1).Dünyada ise 1.871 milyarı aşkın kişi facebook kullanmaktadır (URL-1).Farklı sosyal ağları kullanan bireyleri de hesaba katarsak bu sayı daha büyüyecektir. Günlük ortalama 2 saat 35 dk telefon başında ve 4 saat 51 dk ise bilgisayar başında vakit harcıyoruz (URL - 2). TK (2018) verilerine göre ülkemizdeki evlerin internete erişim oranı %83,8'tür. Teknolojiye erişimin bu kadar kolay olduğu ve sosyal ağlara erişimin nnde hiçbir engelin bulunmadığı günümüzde çocuklarda hem büyüklerinden hem de çevresinden etkilenerek bu tür teknolojileri kullanmaktadır. Bu eğilimleri eğitim üzerine odaklanıldığında sosyal ağların zararlı etkilerinden öğrenciler kurtulabilir. Sosyal ağları derslere destek olacak şekilde kullanılması için yapılan etkinlikler bu tür zararları daha da azaltabilir ve öğrenciler sosyal medyada daha doğru yönlendirilebilirler. Ayrıca kişiler sosyal ağları ve internetin farklı amaçlar için kullanmaktadırlar. Kullanıcıların belirttikleri üzere internet kullanım amaçları; öğrenmeyi tetikleyen merak duygusu, alışveriş, sağlık ile ilgili durumlar ki günümüzde yanlış yönlendirmelerden dolayı ciddi sorunların yařandđı, birbirleri ile iletişime geçmek, gazete dergi okumak, iş aramak-ilan vermek, eğitim faaliyetlerini yürütmek gibi başlıklar şekilden sıralanmıştır (Gençer,2011). Sosyal medyanın ve internetin sonu gelmez kullanım alanları göz önüne alındığında öğrencileri bu tür zararlardan korumanın önemi artmaktadır.

İnternet bağımlılığının farklı bir boyutu olarak düşünülen sosyal medya bağımlılığı, sosyal medya kullanımının her geçen gün artmasından dolayı, bireylerde oluşabilecek bağımlılık durumunu tespit etmek için psikometrik açıdan ortaya çıkan süreçlere ihtiyaç duyulmaktadır (Andreassen, 2012; Kuss ve Griffiths, 2011). Aynı şekilde Caplan (2005) ise sosyal medya bağımlılığının internet bağımlılığından farklı değerlendirilemeyeceğini ifade etmiştir.

Sosyal medyanın gündelik yaşamda kullanılmasının artık rutin haline gelmesi, araştırmacılar tarafından bu konunun aşırı sosyal medya kullanımını gündeme taşımalarına sebep olmuştur (Tutgun nal, 2015). Bireyler yaşadıkları çevrede kendi ilgi alanlarına yönelik olarak bir evre oluştırmakta zorlanırken sosyal medya platformlarında aynı ilgi alanlarına sahip aynı kültürü paylaştıkları hemcinsi olan insanlar ile iletişime geçme şansını elde etmektedirler (Düvenci, 2012). Yapılan araştırmalar neticesinde bireylerin sosyal ağları kullanma arzusunun, dinlenme ve uyuma gibi doğal ihtiyaçların üstünde olduğu ve bu durumun sosyal felaket olduğuna dikkat çekilmektedir (The Telegraph, 2012).

Yukardaki bilgiler gözden geçirildiğinde günümüz insanının yaşam tarzlarının ve eğilimlerinin farklılaşmaya başladığı, sosyal medya kullanmanın artık bir ihtiyaç gibi görüldüğü, internet olmayan ortamlarda büyük eksiklik hissedildiği, internet kablosu - elektrik kablosu gibi kelepçelerin insanları kendilerine ve teknolojiye bağladığı görülmüştür. Ayrıca bireylerin gerek hem cinsleri gerekse karşı cinsleri ile farklı kanallar aracılığı ile yakın ilişkiler sağlamak amacıyla sosyal medya ortamlarını yoğun bir şekilde kullandığı göz önüne alındığında, sosyal medya bağımlılığı üzerine okul çağındaki öğrenciler ile araştırma yapılması önem arz etmektedir (Tutgun nal, 2015). Ayrıca Taylan ve Işık (2015) ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı internet bağımlılığı yönelik araştırmasında ise öğrencilerin kız ve erkek olmalarına göre bağımlılık durumlarının farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir.

Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve internet bağımlılığı seviyelerinin ne aşamada olduğunu araştırıldığı bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- 1- Öğrencilerde internet bağımlılığı ne düzeydedir?
- 2- Öğrencilerde sosyal medya kullanımları ne düzeydedir?
- 3- Öğrencilerin sosyal medya kullanımı ile internet bağımlılığı arasında ilişki var mıdır?
- 4- Sosyal medyanın eğitsel kullanımı ve internet bağımlılığı cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Böylece öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları ve internet bağımlılıkları tespit edilip bu iki durum arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmamızda ortaokul öğrencilerinde sosyal medya kullanımı ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olarak nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama yöntemi, araştırma yaparken olayları sadece betimlemeden ziyade olaylar arasında ki ilişkileri ve bağlantıları inceleme amaçlamaktadır (Büyüköztürk ve Ark. 2012).

Çalışma Grubu

Çalışmada veriler Tokat ilinde öğrenim gören 265 ortaokul öğrenciden toplanmıştır. Çalışma grubu hakkında bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sınıflara Göre Cinsiyet Tablosu

	Cinsiyet		
	Kız	Erkek	Toplam
5. Sınıf	64	38	102
6. Sınıf	44	15	59
7. Sınıf	57	32	89
8. Sınıf	6	9	15
Toplam	174	91	265

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan çalışma grubunun dağılımı görülmektedir. 174 kız ve 91 erkek öğrencinin katıldığı araştırmada 5. sınıflardan 102 öğrenci, 6. sınıflardan 59 öğrenci, 7. sınıflardan 89 öğrenci ve 8. sınıftan da 15 öğrenci vardır.

Tablo2. Evde İnternet Olup Olmaması ve Olmadığı Durumlarda Başvurulan Çözüm

Evinde İnternet Var mı?	N	Evinde internet yoksa nasıl bağlanılıyor?	N
Evet	111	İnternet Kafe	10
Hayır	154	Telefon	121
		Komşu	35

Tablo 2 incelendiğinde evlerinde internet olan öğrencilerin sayısı 111 iken olmayan öğrencilerin sayısı 154 tür. Evinde internet olmayan öğrencilerin ise 10 tanesi internet kafeye gittiklerini, 121 tanesi internete bağlanmak için telefonu kullandıklarını, 35 tanesi ise komşuları aracılığı ile internet erişimi sağladıklarını belirlemiştir.

Tablo3. Günlük İnternet ve Sosyal Medya Kullanma Durumu

İnternet bağlanma durumu	N
Hiç	110
1 – 3 Saat	130
3 – 5 Saat	19
5 – 7 Saat	6

Tablo 3 incelendiğinde ise öğrencilerin 110 tanesi gün içerisinde hiç internete bağlanmamaktadır. 130 öğrenci ise günlük 1-3 saat aralarında internete bağlandığını ifade etmişlerdir. 19 öğrenci günlük 3-5 saat arası internete bağlanırken kalan 6 öğrenci ise günlük 5-7 saat arası internete bağlandığını ifade etmiştir. Ayrıca 127 öğrenci sosyal medya kullandığını belirtirken 138 öğrenci ise sosyal medya kullanmadığını belirtmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Günlük Bilgisayar Kullanma

Cinsiyet	Hiç	1-3 saat	3-5 saat	5-7 saat
Erkek	32	48	7	4
Kız	78	82	12	2
%	41,5	49,1	7,2	2,3

Tablo 4’de görüldüğü üzere öğrencilerin genelinin (N=130) günlük 1-3 saat arası bilgisayar kullanmaktadır. Yine aynı tabloda bilgisayar kullanma süresi açısından kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok bilgisayar kullandığı tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğrencilerin kişisel verilerini tespit etmek amacı ile 7 maddelik demografik özellikleri ölçen soru sorulmuştur. Sosyal ağların eğitsel kullanımı ile ilgili olarak Onyebuchi tarafından 2009 yılında hazırlanmış olan ve Toğay ve arkadaşları tarafından 2013 yılında kullanılan sosyal medyanın öğrenim ve öğretim süreçlerine etkisini belirleme amaçlı anketin kullanılmıştır. Bu ölçek, 4 alt faktörde toplam 22 madde içermektedir. Cronbach alfa güvenilirlik kat sayısı .837’dir.

Ayrıca öğrencilerin İnternet Bağımlılıklarını ölçmek için ise 2015 yılında Taylan ve Işık tarafından hazırlanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekte 28 madde olup ölçeğe ait güvenilirlik kat sayısı ise 95,8 dir. Ölçekten alınan puanlar 28 ile 140 arasındadır. Ölçekten alınan puanların artması internet bağımlılığı düzeyinin de arttığını göstermektedir. Taylan ve Işık (2015) yaptıkları çalışmada; ölçekten 112-140 puan arasında alanları “internet bağımlısı”, 70 -111 arasında puan alanları “risk altındaki internet kullanıcısı” olarak ifade etmişlerdir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 18.0 paket programı ile yapılmıştır. Analiz yapılırken veri setleri parametrik özellik gösterdiğinden parametrik analizlerden bağımsız örneklem t ve Pearson Korelasyon testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen veriler bu bölümde sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerine İnternet Bağımlılığı Ölçeğine Verdikleri Cevapların Ortalamaları

Maddeler	\bar{X}	SS
1. Boş zamanımı internete bağlanarak geçiririm.	2.41	1.16
2. İnternete bağlandığımda, planladığımdan fazla kalırım.	2.37	1.31
3. İnternete bağlandığımda kapatmam gerektiğini düşünüp “bir dakika daha” diyerek devam ederim.	2.28	1.40
4. İnternete bağlı olduğumda başkaları tarafından rahatsız edildiğimde	2.69	1.54
5. İnternette bağlanmayı çevremdeki gerçek kişilerle vakit geçirmeye tercih	2.90	1.55
6. İnternete bağlanmadığımda kendimi huzursuz hissederim.	2.00	1.30
7. Kendimi internete bağlanma zorunda hissederim.	1.84	1.22
8. Çevremdeki kişiler internette gezindiğim sürenin fazlalığından şikâyet eder.	2.21	1.39
9. İnternete birkaç gün dahi bağlanmama düşüncesi beni olumsuz etkiler.	1.97	1.33
10. Geç saatlere kadar internete bağlı kaldığım için uykusuz kalırım.	1.67	1.16
11. İnternete uzun süre bağlı kaldığım için, kendimi yorgun hissederim.	1.92	1.30
12. İnterneti hayatımdaki problemlerden kaçış yolu olarak görürüm.	1.84	1.16
13. Bilgisayar karşısında durmak fiziksel olarak beni olumsuz etkilemesine rağmen internete bağlı kalmak için buna katlanırım.	1.76	1.18
14. İnternete bağlı olmadığım zamanlarda tekrar bağlanana kadar kendimi	1.89	1.30
15. İnternete bağlanmak için yaptığım planları değiştiririm.	1.92	1.24
16. İnternete bağlı olmadığım zamanlarda bağlı olacağım anı hayal ederim.	2.15	1.35
17. İnternete bağlanmak için çevremdeki kişileri ihmal ederim.	1.72	1.13
18. İnternete bağlı olmadığım zamanlarda hayatın anlamsız olduğunu düşünürüm.	1.78	1.34
19. İnternete bağlanmak için işimi/dersimi ihmal ederim.	1.64	1.05
20. İnternete bağlanmak fikri olmaz ise hayattan zevk almam.	1.84	1.23
21. Yapmam gereken başka işler varken, önce e-postalarımı kontrol ederim.	1.72	1.14
22. İnternete uzun süre bağlı kaldığım için zaruri ihtiyaçlarımı (tuvalet, yemek yeme, banyo gibi) ertelediğim olur.	1.79	1.16
23. İnternet kullanımımı kontrol altına almak için başarısız girişimlerde	1.70	1.13
24. İnternette uzun süre bağlı kalmam uykusuz kalmama neden olduğu için derste/işte uyuklarım.	1.67	1.12
25. İnternete bağlanmama izin vermedikleri için ailemle tartışırım.	1.56	1.01
26. İnternet kullanım sürem hakkında çevremdeki kişilere yanlış bilgi veririm.	1.46	0.97
27. Gece herkes uyurken internete bağlanmak için kalkarım.	1.44	1.05
28. İnternete bağlanarak uzun zaman harcadığım için okula/işe geç kalırım.	1.38	0.93

*: Maksimum Ortalama Puan: 5

 \bar{X}_{ort} :1.91

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin internet bağımlılığına ait ortama puanları \bar{X}_{ort} :1.91'dir. Ölçekte bağımlılık seviyesini ölçmek için öğrencilerin her birinin işaretlediği maddenin likert tipindeki karşılığı alındığından maddelerin genel ortalamasının \bar{X} =53.48 olduğu görülmektedir. Ayrıca tablo 5 te en yüksek ortalamaya sahip olan maddenin 5. Madde olduğu görülmüştür ve bu madde "İnternette bağlanmayı çevremdeki gerçek kişilerle vakit geçirmeye tercih ederim." (\bar{X} =2.90) dir. Bu sonuca göre öğrencilerin sosyal ilişkilerden daha çok internet ortamında sunulan içeriklere değer verdikleri ortaya konmuştur. Öğrenciler ikili ilişkilerden ziyade gerek sosyal medya gerekse diğer iletişim araçları sayesinde kendilerine sunulan içerikleri daha cazip bulduklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada en yüksek ortalamaya sahip olan madde ise 2. Madde olup "İnternete bağlı olduğumda başkaları tarafından rahatsız edildiğimde sinirlenirim." Maddesidir (\bar{X} =2.69). Bu sonuca göre öğrenciler internet kullandıkları esnada ortamda olan başka uyarıcılardan memnun olmamakta ve kendilerine karışıldığı zaman psikolojik olarak farklı tepkiler vermektelerdir, sinirlendiklerini ifade etmektedirler.

İnternet bağımlılığı anketinde en düşük ortalamaya sahip madde ise "İnternete bağlanarak uzun zaman harcadığım için okula/işe geç kalırım." İfadesi yer alan 28. Maddedir (\bar{X} =1.38). Bu sonuca göre öğrenciler internet başında iken yapması gereken işleri aksatmadıklarını belirtmişlerdir, işlerine veya okullarına geç kalmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 6. İnternet Bağımlılık Durumu

	İnternet Bağımlılığı %
Bağımlı Olmayanlar	75.85
Risk Altındakiler	23.01
Bağımlı Olanlar	1.14

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yüzde 1.14 ü internet bağımlısıdır. Yüzde 23,01 i internet bağımlılığı riski taşımaktadır. Geri kalan 75,85 i ise internet bağımlısı değildir ve internet bağımlısı olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılıkları

Cinsiyet	Bağımlı	Risk	Bağımlı Olanlar (%)
Erkek	59,34	37.36	3,3
Kız	83,33	16.67	0

Tablo 7 incelendiğinde internet bağımlılığı durumu cinsiyete göre karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha çok bağımlı olduğu görülmektedir. Ayrıca internet bağımlılığı riski altında olanlar yani internet bağımlısı olmaya yakın olma durumunda yine aynı şekilde farklılaşma olup erkeklerin bağımlı olma riskleri daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8. İnternet bağımlılığı ortalamalarının karşılaştırılması

Cinsiyet	\bar{X}	N	S.S.	Sd	t	p
Erkek	91	62.13	22.85	263	5.18	0.00
Kız	174	49.24	17.05			

Tablo 8’de öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeğine verdikleri cevapların ortalamaları alınarak bir karşılaştırma yapıldığında erkek öğrencilerin internet bağımlılığı ortalamaları kız öğrencilere nazaran daha yüksek çıktığı görülmüştür. Ortalamalar üzerinde yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre erkek öğrenciler lehine istatistiki olarak anlamlı bir farklılık çıktığı dikkati çekmektedir ($t(263)=5,18$; $p < 0.05$).

Tablo 9. İnternet Bağımlılığı Ortalamaları İle Sosyal Ağ Kullanımı Ortalamaları Arasındaki İlişki

		Sosyal Ağ Kullanımı
İnternet Bağımlılığı	R	0.27*
	p	0.04
	N	265

Tablo 9’de internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişki görülmektedir. Ortalamalar alınarak yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyal medya kullanımları ile internet bağımlılıkları arasında düşük, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R=0.27$, $p<0.05$). Bu sonuca göre öğrencilerin internet kullanımlarında önemli bir etkeninde sosyal medya olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Katılımcıların Sosyal Medya Kullanımına Verilen Cevapların Ortalamaları

Maddeler	\bar{X}	S.S.
1.Sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımını faydalı buluyorum.	3.44	1.34
2.Eğitimimde sosyal medyayı kullanmam, daha iyi notlar almamı sağlıyor.	2.89	1.31
3.Eğitimimde sosyal medyayı kullanmam, ödevlerimi daha çabuk bitirmemi	3.12	1.43
4.Eğitimde sosyal medyayı kullanmak verimliliğimi arttırıyor.	3.01	1.27
5.Sosyal medya kullanımını kolay buluyorum.	3.51	1.28
6.Sosyal medyada deneyimli bir kullanıcı haline gelmek benim için çok kolay oldu.	3.10	1.41
7.Sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımını öğrenmeyi kolay buluyorum.	3.41	1.30
8.Sosyal medya uygulamalarını basit ve anlaşılır buluyorum.	3.14	1.28
9.Eğitimim sırasında ulaştığım internet erişim imkânları, sosyal medyayı kullanmamı kolaylaştırıyor.	3.17	1.33
10.Derslerimize giren öğretmenler ve okulumuzun yöneticileri eğitim süreçlerinde sosyal medya araçlarının kullanımı konusunda beni teşvik ediyorlar.	2.71	1.35

11.Ailem ve akrabalarım eğitim sürecimde sosyal medyayı kullanmamın gerekli olduğunu düşünüyorlar.	2.55	1.29
12.Arkadaşlarım eğitim sürecimde sosyal medyayı kullanmamın gerekli olduğunu düşünüyorlar.	2.81	1.30
13.Bir sosyal ağın üyesi ve kullanıcısı olmak, bende bir topluluğun parçası olduğum hissi uyandırıyor.	2.77	1.32
14.Bir sosyal medya topluluğuna bağlı olduğumu hissediyorum.	2.73	1.37
15.Eğer bir ders çalışma konusuyla ilgili olarak bir cevap almaya ihtiyaç duyarsam, üye olduğum sosyal medya grubuna çözüm ile ilgili cevap almak için mesaj	2.78	1.45
16.Benim sosyal ağ topluluğumla aramdaki arkadaşlık ilişkileri ve birliktelik benim için çok şey ifade ediyor.	2.73	1.32
17.Bana göre, geleneksel eğitim yöntemlerine ilave olarak sosyal medyanın öğretim etkinliklerinde kullanımın daha çok çekici olduğunu düşünüyorum.	2.81	1.26
18.Geleneksel eğitim yöntemlerine ilave olarak sosyal medyanın öğretim etkinliklerinde kullanımın çok daha iyidir.	2.97	1.22
19.Eğitim etkinliklerinde sosyal medyayı kullanmaktan hoşlanıyorum.	3.09	1.35
20.Eğitim etkinlerinde sosyal medyayı kullanmak öğrenmeye yardımcı oluyor.	3.25	1.34
21.Geçmiş öğretim yıllarında okulumuzdaki eğitim etkinliklerinde sosyal medyayı sıklıkla kullandık	2.70	1.33
22.Okulumuzdaki eğitim süreçlerinde sosyal medyayı bu öğretim yılında sıklıkla kullandık	2.99	1.36

*: Maksimum Ortalama Puan: 5

 \bar{X}_{ort} :2.99

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya kullanım ortalamalarının \bar{X} =2.99 olduğu görülmüştür. Bu ortalama öğrencilerin en yüksek ortalamasının \bar{X} =3.51 ortalama ile 5. Madde olduğu görülmüştür. 5. Maddede “Sosyal Ağ Kullanmayı Kolay Buluyorum” ifadesi yer almaktadır. Bu durum sosyal medyayı tasarlayanların ortaokul öğrencilerinin bile kullanacağı şekilde bir platform tasarladıklarını ve öğrencilerin de bu durumdan memnun kalarak sosyal medya kullanmayı rahat buldukları ortaya çıkmıştır. Bu maddeden sonra en yüksek ortalama sahip olan 1. Madde ise \bar{X} =3.44 ortalama sahip ve “Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanılmasını faydalı buluyorum” ifadesi yer almaktadır. Bu durum ise öğrencilerin sosyal medya üzerinden ders içerikleri takip ettiklerini, dersler ile ilgili sosyal medya sayfalarını ve etkinliklerini incelediklerini, öğretmenlerinin ders ve ödevleri EBA (eğitimde bilişim ağı) gibi sosyal medya araçları üzerinden takip ettiklerini ve bu durumundan öğrenciler tarafından memnuniyetle karşılandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca yine en yüksek ortalama sahip olan 3. ve 20. maddeler eğitim aşamasında sosyal medyanın yardımcı olduğu ve sosyal medya aracılığı ile derslerin daha rahat anlaşıldığı ve ödevlerin daha rahat yapıldığı öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Sosyal medya anketini incelemeye devam ettiğimizde en düşük puana sahip olan madde ise 11. Madde olup \bar{X} =2.55 tir. Bu madde de ise “Ailem ve akrabalarım eğitim sürecimde sosyal ağları kullanmamın gerekli olduğunu düşünüyorlar.” ifadesi yer almaktadır. Bu durumdan anlaşılacağı üzere öğrenciler sosyal medya ile elde ettikleri başarıları ve ders takip durumlarının aileleri ve akrabaları

tarafından öyle düşünülmediği, aileleri tarafından boşa vakit harcadıkları ve derslerden geri kaldıkları düşünüldüğü anlaşılabılır.

Tablo 11.Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Medya Kullanımları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Erkek	91	2.98	0.76	263	0.054	-0.95
Kız	174	2.99	0.73			

Tablo 11 deki öğrencilerin cinsiyete göre sosyal ağ kullanımına ait bağımsız örneklem t testi (independent sample t test) sonuçları incelendiğinde kızların puan ortalamaları (2,99) erkeklerin puan ortalamalarından (2.98) daha yüksek olmasına rağmen, cinsiyete göre sosyal ağ kullanımı karşılaştırmasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t(263)=-0,054$; $p > 0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin hem internet bağımlılıklarını hem de sosyal medya kullanımlarını tespit etmek olup daha sonra internet kullanımı ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Sosyal medya anketi kullanımı bulgularını incelendiğinde öğrenciler genel olarak sosyal medya kullanmayı kolay bulduklarını, sosyal medyanın eğitim için kullanılmasının faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Numanoğlu ve Bayır (2012)'ın 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin internetin zararlarına ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmalarının sonucunda öğrenciler internetin zararlarının abartıldığı kadar olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Bu sonuç öğrencilerin sosyal medya kullanmayı kolay bulmasında ve sosyal medyanın eğitim için kullanılmasında faydalı olacağı konusunda görüş bildirmelerinde etkili olmuş olabilir. Ayrıca öğrencilerin bu düşünceleri araştırmada da ortaya çıkan internet bağımlısı ve internet bağımlısı olma sınırındaki öğrenciler olmalarına katkı sağlamış olabilir. Bunlara ek olarak öğrencilerin "Ailem ve akrabalarım eğitim sürecimde sosyal ağları kullanmamın gerekli olduğunu düşünüyorlar." İfadesini düşük ortalama ile ifade etmeleri öğrencilerin sosyal medya kullanmanın aileleri tarafından çok hoş karşılanmadığını ve eğitime bir katkısının olmayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Çalışmanın bulgularından birisi de, aralarında istatistiki fark olmamasına rağmen kız öğrencilerin sosyal medya kullanımları ortalamalarının erkek öğrencilerin ortalamalarından yüksek çıkmasıdır. Kızların sosyal ağa daha yatkın olmasını, daha çok takip etmesini kızların, çevrim-içi sosyal ilişkilerinde, ortak grup anlayışlarında erkeklere göre daha güvenilir iletişim yöntemleri oluşturarak bunları her zaman çekici, güncel ve etkili bir şekilde kullanıyor olmaları gösterilebilir (Chittaro ve Vianello, 2013).

Araştırmanın bulguları incelendiğinde erkek öğrencilerde internet bağımlılığı olan öğrencilerin olduğu ve oransal olarak erkek öğrencilerin bağımlı olmaya daha yatkın olduğu görülmüştür. Bu durumun sebeplerinden birisi erkek öğrencilerin beraber oyun oynama istekleri olabilir. Buna ek olarak özellikle sanal oyunların bir sonunun olmaması, oyunu bitirecek bir senaryo yapılmaması, sosyal medyada sürekli yenilenen haber içerikleri, birbirleri ile etkileşim içinde olan kişilerin günlük yaşantıda meydana gelen değişiklikleri takip etmedeki merak duygusu ve hem sosyal medya da hem de oyunlarda sürekli ve doğrusal yönde meydana gelen yenileşme süreçleri sayesinde öğrenciler veya kullanıcılar sürekli elektronik cihazları kontrol etme ve kendilerinde çevrimiçi olma ihtiyacı hissettikleri düşünülebilir. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda, Kelleci, Güler, Sezer ve Gölbaşı (2009) ise 673 ortaöğretim öğrencisi ile yaptıkları araştırmada, internet kullanım süresi açısından kızlar ve erkekler arasında istatistiksel anlamda fark olduğu, erkek öğrencilerin ise % 60.2'sinin, kız öğrencilerin % 70.2'sinin günde 1-2 saat internet kullandıkları, günde internet kullanımının en yüksek olduğu 5 saat ve daha fazla kullanımın erkek öğrencilerde daha yüksek (% 16.8) olduğu ifade edilmiştir. Liao, Kaho ve Ang (2005) ise yılında yaptıkları

araştırmada erkeklerin internet kullanım amaçlarının kızlardan farklı olduğu ve erkeklerin kızlara nazaran daha çok internet kullandığını ifade etmişlerdir.

İnternet bağımlılığı anketi bulguları incelendiğinde ise erkeklerde 3 öğrencinin internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir. Bu öğrenciler toplam öğrenciler içinde yüzde 1.13 lük kısmı temsil etmektedir. Bunun yanında internet bağımlısı olma riski taşıyan öğrencilerin sayısı ise 61 öğrencidir ki bunlarda araştırmaya katılan öğrenciler arasında yüzde 23,01 lik kısmı temsil etmektedir. Teknolojiye erişimin gittikçe kolaylaştığı günümüzde ilerleyen zamanlarda internet bağımlısı olan öğrencilerin sayısının artması olası görülmektedir. Young'un belirttiği ve Arısoy (2009)'un aktardığı üzere internet bağımlısı kişilik özellikleri genel olarak internet başında fazla durma, diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurmak yerine internet başında vakit geçirme, internette alınan zevk arttıkça daha fazla internette durma isteği, internet erişiminin olmadığı ortamlarda kendini huzursuz hissetme, internet kullanımı ile ilgili çevredeki insanlara yalan söyleme ve interneti duygusal sorunlardan kaçmak için bir çıkış kapısı olarak kullanma şeklinde belirtmiştir. Bu ifadelerde de belirtildiği üzere bu çalışmanın bulguları ile örtüşen maddeler olduğu ve öğrencilerin internet bağımlılıklarını ölçmek için ifade ettikleri maddelerinde bu tür ifadelerin olduğu görülmektedir. Taylan ve Işık (2013)'ında yaptıkları bir araştırmanın sonuçları da sonuçları desteklemektedir. Araştırmalarında ortaokul öğrencilerinin yarısından çoğu normal internet kullanıcısıken geri kalan kısım ise internet bağımlısı ve internet bağımlılık risk sınırındadır. Aynı şekilde erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla internet bağımlılığı riski taşımaktadırlar. Yapılan benzer araştırmalarda; Gündoğdu (2006) öğrencilerin interneti sıklıkla kullandıkları, Chisholm (2006) çocukların günde ortalama 8 saatini bilgi ve iletişim teknolojilerini kullandıklarını, Sarı ve Kunt (2014) ise yaptıkları araştırmanın sonucuna göre 5.sınıf öğrencilerinin %6.3'ü, 6.sınıf öğrencilerinin %10.8'i, 7.sınıf öğrencilerinin %16.7'si bazen, 8.sınıf öğrencilerinin %16.4'ü her zaman internet kullanımının kendilerine zaman kaybettirdiğini tespit etmişlerdir. Batıgün ve Kılıç (2011) de yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık seviyelerini belirlemişlerdir ve öğrencilerde bağımlılık düzeyinde internet bağımlılığı tespit etmişlerdir ayrıca öğrencilerin günlük bilgisayar başında kalma durumlarının yaklaşık iki saat olduğunu belirtmişlerdir ($x=1.53$). Bu sonuç araştırmamızı destekler niteliktedir. Öğrencilerin sormuş olduğumuz sorulara verdikleri cevaplarda günlük 1-3 saat arası bilgisayar kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada Pearson Korelasyon analizi sonuçları göz önüne alındığında sosyal medya kullanımı ile internet bağımlılığı arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edildiğinden ($R=0.27$, $p<0.05$) bu sürenin dikkate alınması gerekmektedir.

Sosyal medya kullanımının arttığı ve internet bağımlısı olma riski taşıyan ve internet bağımlısı olan öğrencilere karşı Odabaşı, Çoklar ve Kabakçı (2007) 'nın da belirttiği gibi internetin olası tehlikeleri göz önüne alınarak öğrencilere internet kullanımını sınırlandırmak yerine aileler ve öğretmenler, internet kullanımı, internette kendilerini ve çocuklarını bekleyen tehlikeler konusunda eğitimler vererek internetin olumsuzluklarına karşı önlem alınabilir. Ayrıca güvenli internet kullanımı hem öğrenciler hem de aileler için önem arz etmektedir.

Deniz ve Gürültü (2018) yaptıkları araştırmada ise lise öğrencilerine sosyal medya bağımlılık ölçeği uygulamışlardır. Araştırma sonucunda ise öğrencilerin orta seviyede sosyal medya bağımlısı olduklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının okul türü, günlük ortalama internet kullanım süresi, cinsiyet, sınıf seviyesine ve sosyal medya kullanım yılına göre farklılaştığını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda öğrencilerin bir kısmının internet bağımlısı olduğu ve azımsanmayacak bir kısmının ise internet bağımlısı olabileceği ortaya çıkmıştır. Burada hem öğretmenlere hem de ailelere büyük görev düşmektedir.

ÖNERİLER

- Araştırma sonuçlarından yol çıkararak bundan sonraki araştırmalarda, öğrencilerin sosyal medya kullanımı ve internet bağımlılıkları düzeylerinin kişilikleri üzerindeki etkileri incelenebilir, ayrıca akademik başarı durumları gibi değişkenler göz önüne alınarak daha geniş çaplı araştırmalar yapılabilir.
- Sosyal medya kullanım durumları görülen öğrencilerin sayıları gün geçtikçe artmaktadır, bunu engellemek mümkün görünmemektedir, bunun yerine farklı yönlendirmeler yapılarak bu tür teknolojileri olumlu şekilde getirecek çalışmalar yapılabilir.
- Öğrencilerin sosyal medya kullanımlarında ifade ettikleri amaçlarına yönelik olarak çalışmalar yapılarak öğrenciler yönlendirilebilir ve istenmeyen olumsuz durumlardan öğrenciler uzak tutulabilir.

KAYNAKÇA

- Akca Baştürk, E. (2014). Demokratik Katılım Bağlamında Yeni Medya ve Dijital Yurttaşlık. İçinde E. Baştürk Akca (Ed.), *Yeni Medya Yeni Pratikler Yeni Olanaklar* (ss. 17-44).Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Aksüt M., S. Ateş, S. Balaban (2011). Lise Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları. *XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı*, Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Bornova, İzmir.
- Andreassen, C.S (2012). Development of a facebook addiction scale. *Psychological Reports*, 2012, 110, 2, 501-517.
- Arısoy Ö. (2009). İnternet bağımlılığı, dürtü kontrol bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1) , 343-403.
- Balcı, Ş. ve Birol, G. (2009). Üniversite öğrencileri arasında İnternet bağımlılığı ve İnternet bağımlılığının profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1),5-29.
- Baştürk Akça E.,(2014). Dijital Bölünme Kavramı Bağlamında Türkiye'de Ortaokul Öğrencilerinin İnternet ve Sosyal Ağ Kullanımları: Gaziantep İli Örneği, *I. Uluslararası İletişim Bilim ve Medya Araştırmaları Kongresi*. Kocaeli
- Batıgün A. D., Kılıç N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, Haziran 2011, 26 (67), 1-10.
- Beyazyürek, M. ve Şatır, T. T. (2000). Madde kullanım bozuklukları. *Psikiyatri Dünyası*,4: 50-56.Maddekullanım bozuklukları. 4: 50-56.
- Bilen, K., Ercan, O., Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci; kahramanmaraş sütçü imam üniversitesi örneği, *Jret*, ISSN: 2146-9199
- Boyd, D. M.,Ellison, N. B. (2007).Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, Vol 13, Issue1,article 11.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş., Demirel F. (2012).*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem A Yayınları, 12. Baskı, Ankara.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic internet use. *Journal of Communication*, 55(4), 721-736.

- Castells, M. (2008). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür*, Cilt 1: Ağ Toplumunun Yükselişi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Chittaro L., Vianello, A. (2013). Time perspective as a predictor of problematic Internet use: A study of Facebook users. *Personality and Individual Differences*, 55(8), 989-993.
- Chisholm J. F. (2006). Cyber space violence against girls and adolescent females, *Annals New York Academy of Sciences*; 1087:74-89. PMID:17189499
- Colwell J, Kato M. (2003). Investigation of the relationship between socialisolation, self-esteem, aggression and computer game play in Japanese adolescents. *Asian Journal of Social Psychology*, 6: 149-158
- Deniz, L., ve Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 355-367. doi:10.24106/kefdergi.389780
- Düvenci, A. (2012). *Ağ neslinin internet kullanımı üzerindeki sosyal medya etkisinin sosyal sapma yaklaşımı ile incelenmesi*. Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi (PhD), İstanbul
- Ekşi, F. (2012). Narsistik kişilik özelliklerinin internet bağımlılığı ve siber zorbalığı yordama düzeyinin yol analizi ile incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1683-1706.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. Kademe ve Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Gençer, S. L. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık durumlarının internet kullanım profilleri ve demografik özelliklere göre farklılıklarının incelenmesi*. Doktora tezi. SDÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Goldberg, I. (1996/1998). *Internet Addiction Support Group Goldberg's Message*, Retrieved July 27,2017from<http://users.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html>
- Griffiths, M. D. (2013). Social Networking Addiction: Emerging themes and issues. *Journal of Addiction Research & Therapy*, 4(5), e188. doi: 10.4172/2155-6105.1000e118
- Gündoğdu D. (2006). *Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları (Elazığ İli Örneği)*. YayımlanmamışYüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Güney B. (2017). Dijital Bağımlılığın Dijital Kültüre Dönüşmesi: Netlessfobi, e-Journal of New Media / *Yeni Medya Elektronik Dergi –eJNM*, May, Volume 1 Issue 2, S: 207
- Horman JP, Hansen CE, Cochian ME, Lindsey CR. (2005). Liar, liar: İnternet faking but not frequency of use affect social skills, self-esteem, socialanxiety, and aggression. *Cyber Psychol Behaviour*, 8 (1): 1-6.
- Kelleci M, Güler N, Sezer H, Gölbaşı Z. (2009). Lise öğrencilerinde internet kullanma süresinin cinsiyet ve psikiyatrik belirtiler ile ilişkisi, *TAF Prev Med Bull*;8(3):223-30.
- Köksal, A. T. (1997). *İnternet Sizden Korksun*. İstanbul: Pusula Yayımcılık
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Addiction to social networks on the Internet: A literature review of empirical research. *International Journal of Environmental and Public Health*, 8, 3528-3552.
- Liau AK, Khoo A, Ang PH. (2005). Factors influencing adolescents engagement in risky internet behavior, *CyberPsychology&Behaviour*;8(6):513-20.
- Murray, C. (2008). 'Schools and Social Networking: Fear or Education?', *Synergy Perspectives: Local*, 6 (1). 8-12.
- Numanoğlu G. ve Bayır Ş. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2), 295-323

- Odabaşı F, Çoklar A N ve Kabakçı I. (2007). Yeni dünya: İnternet-Ailelerin yeni dünyadaki sorumlulukları nelerdir?,*B. Aybastı-Kabataş Kurultayı*.
- Sarı ve Kunt, 2014, İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Kullanım Durumlarının Belirlenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 40
- Şar, A. H., Ayas, T., Horzum, M. B. (2015). Developing the smart phone addiction scale and its validity and reliability study. *Online Journal of Technology Addiction&Cyberbullying*, 2(1), 1-17.
- Taylan, H.H., Işık, M. (2015) Sakarya'da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkish*. 10 (6) 855-874, ISSN: 1308-2140,
- The Telegraph (2012). *Facebook and Twitter 'more addictive than tobacco and alcohol*. 11.06.2019 tarihinde <http://www.telegraph.co.uk/technology/news/9054243/Facebook-and-Twitter-more-addictive-thantobacco-and-alcohol.html> adresinden erişilmiştir
- Toğay A., Akdur T.E. ,Yetişken, İ.C., & Bilici A.(2013). Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı: Bir MYO Deneyimi. *Akademik Bilişim Konferansı*. Akdeniz Üniversitesi
- Tutgun Ünal, A. (2015). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Yayınlanmış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Quercia, DB LasCasas, JP Pesce, D Stillwell, M Kosinski, V Almeida, Crowcroft, J.(2012). Facebook and privacy: the balancing act of personality, gender, and relationship currency. *Proceedings of the Sixth International AAAI Conference onWeblogsandSocial Media*. s. 306 -313.
- TÜİK (2018). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması*, 2018.18.03.2019 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27819>adresinden alınmıştır.
- URL 1: *İndia Overtakes Usa Become Facebooks*. 03.08.2018 tarihinde <https://wearesocial.com/blog/2017/07/india-overtakes-usa-become-facebooks-1-country> adresinden erişilmiştir.
- URL 2: *Incredible Growth İnternet Past Five Years Explained Detail*. Retrieved Agust 03,2018 from <https://wearesocial.com/blog/2017/03/incredible-growth-internet-past-five-years-explained-detail>
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik Bir Bakış Açısıyla İnternet, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (1).
- Young, K.S. (2004). İnternet Addiction: A New Clinical Phenomenon and its Concequences, *Behavior.American Behavioral Scientist*, 48(4), 402-415.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Over the past decades, technology has been continuously developing and has been affecting the technological world when the functionality of the technology is increased and the integration of the new inventions is brought together with usable forms. These developments have enabled individuals to get more familiar with technology. In order to make these new technologies more functional, the software sector has continued to be developing simultaneously. Internet is undoubtedly one of the most effective factor backing up the technological developments. Thanks to the internet, whose usage area and functions are increasing day by day, technological and industrial changes have been experienced in the communication sector (Akca, 2014). The internet connects computers in the same or different environments through networks and creates a broad communication environment through the computer and unites the world with globally established networks (Castells, 2008). Internet is defined as a common network of networks that are created by the computer-internet access devices anywhere in the world by communicating with each other and used by billions of users in different or same time periods (Yalçın, 2003).

The term addiction is generally defined in the form of the use and consumption of substances such as heroin, tobacco or alcohol (Beyazyürek ve Şatır, 2000). The expression of internet addiction is the first time used by psychiatrist Dr. Ivan Goldberg to indicate pathological use of the internet (Balcı & Birol, 2009). Internet addiction is not the fact that today's people who have easy access to technology spend a long time at the beginning of technological devices such as computers. It is expressed as the inability of the person to control himself or herself in internet use (Balcı & Birol, 2009; Güney, 2017).

Barnes used the term social networking for the first time in 1954, and described people's relationships with other people. According to Barnes, social networks consist of individuals and groups that are emotionally important for people and people who have business, sports and different experiences in common (Aksüt, Ateş & Balaban, 2011). Social networks have differentiated and updated the way of communication and information sharing in today's people (Murray, 2008).

Turkey also has more than 56 million facebook users, and this number has increased by approximately 10 million users compared to previous years (URL-1). If we take into account the individuals using different social networks, this number will expect to increase. On average, people spend 2 hours 35 minutes on the phone and 4 hours 51 minutes on the computer (URL - 2). According to Turkish Statistical Institute (TSI) (2018) data, the internet access rate of houses in our country is 83.8%.

Social media addiction, considered as a different dimension of internet addiction, and the increasing use of social media, requires psychometric processes in order to determine the addiction situation in individuals (Andreassen, 2012; Kuss & Griffiths, 2011). In the same way, Caplan (2005) stated that social media addiction cannot be evaluated differently from internet addiction.

The fact that the use of social media in daily life has become a routine has led researchers to raise the issue of excessive use of social media (Tutgun Ünal, 2015). While individuals find it difficult to create an environment for their own interests in the environment in which they live, they get the chance to communicate with fellow people with whom they share the same culture with the same interests on social media platforms (Düvenci, 2012). As a result of the researches, it is pointed out that individuals' desire to use social networks is above natural needs such as resting and sleeping and this situation is social disaster (The Telegraph, 2012). Considering that individuals intensively use social media environments in order to establish close relationships with both gender and opposite gender through different channels. It is

important to conduct research with school age students on social media addiction (Tutgun Ünal, 2015). In addition, Taylan and Işık (2015) found that in their research on secondary school students, their addiction status differed according to the students being boys and girls.

In this study, the relationship between the level of social media use and internet addiction levels of secondary school students were investigated. The questions below framed the study:

- 1- What is the level of students' internet addiction?
- 2- What is the level of social media usage among students?
- 3- Is there a relationship between students' use of social media and internet addiction?
- 4- Do the educational use of social media and internet addiction differ by gender?

METHOD

Research Model

In our study, correlational research model, one of the quantitative research models, was used. This quantitative model aims to investigate the relationships and connections between events rather than just describing the events while doing research (Büyüköztürk et al., 2012).

Participants

Data were collected from 265 secondary school students in Tokat city. 174 girls and 91 boys participated in the study. There were 102 students in 5th grade, 59 students in 6th grade, 89 students in 7th grade and 15 students in 8th grade.

Data Collection Tools

In this study, 7 questions were asked to measure demographic characteristics of the participants. As regards the educational use of social networks, a questionnaire prepared by Onyebuchi in 2009 and used by Toğay et al. (2013) to determine the effect of social media on learning and teaching processes was used. This scale consists of 22 items in 4 sub-factors. Cronbach alpha reliability coefficient is .837.

In addition, Internet Addiction Scale prepared by Taylan and Işık in 2015 was used to measure the students' Internet Addiction. In this scale, there are 28 items and the reliability coefficient of the scale is 95.8. The scores obtained from the scale are between 28 and 140.

Data Analysis

The data obtained from the study were analyzed with SPSS 18.0 package program. Since the data sets showed parametric characteristics, independent samples t and Pearson Correlation tests were used.

FINDINGS

When the findings are examined, the students' scores on the internet addiction environment \bar{X}_{ort} :1.91. In order to measure the level of dependence in the scale, the likert type equivalent of each item was taken as $X = 53.48$. According to this result, it is seen that students do not have internet addiction in general. On the other hand, 1.14 percent of the secondary school students who participated in the study were internet addicts and 23,01 percent are at risk of internet addiction.

When the social media usage average of the students was found to be $\bar{X}_{ort} = 2.99$. It can be interpreted that the average students' views on social media use are positive. When the independent sample t test results of the students' social network usage according to gender were examined, it was seen that although the mean score of girls (2.99) was higher than the mean score of boys (2.98), there was no significant difference in the comparison of social network usage by gender (2.98). $t(263) = -0.054$; $p > 0.05$).

RESULT and CONCLUSIONS

The aim of this study was to investigate into the relationship between internet addiction and social media use of secondary school students and then to make some discussions based on the findings. When the findings of the use of social media questionnaire were examined, the students stated that they found it easy to use social media in general and that social media was useful for education. Numanoglu and Bayır (2012) 's study of the 6th, 8th and 8th grade students' perceptions about the damages of the internet revealed that the losses of the internet were not as exaggerated. This result may have influenced students to find it easy to use social media and to express their opinion that social media would be useful for education.

Based on the findings of the study, it was concluded that male students had internet addiction and proportionally male students were more likely to be addicted. One of the reasons for this may be the desire of male students to play together. In a similar study, Kelleci, Guler, Sezer and Golbasi (2009) in their study with 673 secondary school students, there is a statistically significant difference between girls and boys in terms of internet use, 60.2% of male students, 70.2% of female students. It is stated that they use internet for 1-2 hours per day, internet usage is highest for 5 hours and more usage is higher in male students (16.8%). As Odabaşı, Çoklar and Kabakçı (2007) stated that the use of social media has increased and the students who are at risk of being addicted to internet and who are addicted to internet, families and teachers, themselves and the Internet by providing training on the dangers awaiting children. In addition, safe internet use is important for both students and families.